

Metadiscourse Markers Analysis and Comparison in Novels and Short Story Collections for Children and Young Adults by Houshang Moradi Kermani Based on Hyland (2005)

Sanaz Deghat¹, Mohammad Hossein Sharafzadeh^{2*}, Leila Saberi³, Zahra Rastegar Haghighi Shirazi³

¹ PhD Student of General Linguistics, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran

² Assistant Professor, Department of Linguistics, Maroodasht Branch, Islamic Azad University, Maroodasht, Iran

³ Assistant Professor, Department of English, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran

* Corresponding author: h.sharafzadeh@gmail.com

Received: 2024-12-03

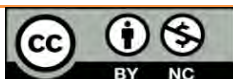
Accepted: 2025-01-07

Abstract

Metadiscourse signs are tools used to organize language without adding anything to the main content of the text. In the theoretical framework of Hyland (2005), a model is presented for analyzing the interaction between the author of the text and its audience, as well as the coherence of the text. In this research, based on Hyland's theoretical model, the signs of interactive and exchange metadiscourse in the novels and collection of stories written by Hoshang Moradi Kermani, one of the famous authors in the field of children's and adolescent literature, have been examined and compared. For this purpose, the AntConc software was used to extract and identify the types of metadiscourse markers employed in Moradi Kermani's short story collections and novels, which comprise 221,387 words, and then compare them. Finally, the findings showed that the number of interactive metadiscourse markers was higher than the interactional ones in the corpus under study. This means that interaction with the audience is more important than guiding them in the literary genre. Also, considering the identical writing style of the author under study in the short story collections and novels, the data analysis using the Wilcoxon statistical test did not show a significant difference in the frequency of metadiscourse markers between the short story collections and novels.

Keywords: Children's and adolescent literature, Hyland's model, Interactive metadiscourse interactional metadiscourse, Houshang, Moradi Kermani

© 2019 Journal of New Approach to Children's Education (JNACE)

This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article: Sharafzadeh, M.H., & et al. (2025). Metadiscourse Markers Analysis and Comparison in Novels and Short Story Collections for Children and Young Adults by Houshang Moradi Kermani Based on Hyland (2005). *JNACE*, 7(2): 129-142.

تحلیل و مقایسه نشانه‌های فراگفتمانی در رمان‌ها و مجموعه داستان‌های کودک و نوجوان هوشنگ مرادی کرمانی بر اساس انگاره‌ی هایلند (۲۰۰۵)

ساناز دقت^۱، محمد حسین شرف زاده^{۲*}، لیلا صابری^۳، زهرا رستگار حقیقی شیرازی^۳

^۱ دانشجوی دکتری زبان‌شناسی همگانی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

^۲ استادیار گروه زبان‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

^۳ استادیار گروه زبان انگلیسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

* نویسنده مسئول: h.sharafzadeh@gmail.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۱۰/۱۸

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۹/۱۳

چکیده

نشانه‌های فراگفتمان ابزاری هستند که بدون افزودن چیزی به محتوای اصلی متن، جهت سازماندهی زبان به کار می‌روند. در چارچوب نظری هایلند (۲۰۰۵) الگویی برای تحلیل تعامل میان نویسنده متن و مخاطب آن و همچنین انسجام متن ارائه شده است. در پژوهش حاضر بر اساس الگوی نظری هایلند نشانه‌های فراگفتمان تعاملی و تبدیلی را در رمان‌ها و مجموعه داستان‌های نوشته شده توسط هوشنگ مرادی کرمانی، یکی از نویسندگان صاحب‌نام در حیطه ادبیات کودک و نوجوان مورد بررسی و مقایسه قرار گرفته است. بدین منظور، برای استخراج و شناسایی انواع نشانه‌های فراگفتمان به کار رفته در مجموعه داستان‌ها و رمان‌های مرادی کرمانی که در مجموع شامل ۲۲۱۳۸۷ واژه می‌شود، و سپس مقایسه میان آنها، از نرم افزار واژه نگار انت کانک استفاده شد. در نهایت، یافته‌ها نشان داد که تعداد فراگفتمان‌های تعاملی نسبت به تبدیلی در پیکره مورد بررسی بیشتر بوده است. این امر بدان معناست که تعامل با مخاطبین از راهنمایی آنها در ژانر ادبی مهم‌تر است. همچنین، با توجه به یکسانی سبک نوشتاری خاص نویسنده مورد پژوهش در مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها، تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون آماری ویلکاکسون، تفاوت معناداری را در میزان فراوانی نشانه‌های فراگفتمان بین مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها نشان نداد.

واژگان کلیدی: ادبیات کودک و نوجوان، انگاره هایلند، فراگفتمان تعاملی، فراگفتمان تقابلی، هوشنگ مرادی کرمانی

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان محفوظ است.

شیوه استناد به این مقاله: دقت، ساناز؛ شرف زاده، محمد حسین؛ صابری، لیلا؛ رستگار حقیقی شیرازی، زهرا. (۱۴۰۴). تحلیل و مقایسه نشانه‌های فراگفتمانی در رمان‌ها و مجموعه داستان‌های کودک و نوجوان هوشنگ مرادی کرمانی بر اساس انگاره‌ی هایلند (۲۰۰۵). فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان، ۷(۲): ۱۴۲-۱۲۹.

مقدمه

ضروری می‌باشد. در عصر حاضر کتاب کودک و نوجوان، حتی در کنار رسانه تصویری پرجاذبه‌ای همچون تلویزیون، به عنوان رسانه‌ای که به آسانی و به طور مکرر مورد استفاده قرار می‌گیرد می‌تواند تاثیر عمیقی بر جریان رشد عاطفی - عقلانی کودکان بگذارد (پولادی، ۱۳۸۴).

از آنجایی که ادبیات کشف می‌کند، بازآفرینی می‌کند و در جستجوی معناست. در دوران کودکی، کودکان بیش از هر دوره دیگر زندگی، کشف می‌کنند، باز می‌آفرینند و به دنبال حقیقت در تجارب انسانی هستند. از این رو توجه به ادبیات کودک

حوزه ادبیات کودک و نوجوان تحقیق زیادی صورت نگرفته است. از این میان تعدادی از مهم‌ترین آنها ذکر می‌شود. احمدی (۱۳۹۴) در پژوهشی به بررسی تأثیر جنسیت در بکارگیری عبارات‌های احتیاطی و تأکیدها در داستان‌های کوتاه انگلیسی با استفاده از انگاره (Hyland 1998) می‌پردازد و به این نتیجه دست می‌یابد که مهم‌ترین قسمت داستان کوتاه از نظر توزیع عبارات‌های احتیاطی آمیز و تأکیدی بدنه اصلی است و این که تفاوتی در بسامد استفاده از عبارت‌های احتیاطی آمیز و تأکیدی در داستان‌های کوتاه نویسندگان زن و مرد وجود ندارد. در این تحقیق فقط نشانگرهای احتیاطی و تأکیدی مورد بررسی قرار گرفته شده و همچنین چارچوب نظری استفاده شده مربوط به انگاره (Hyland 1998) مربوط می‌باشد در حالیکه در تئوری (Hyland 2005) دسته بندی کامل‌تری از عناصر فراگفتمان ارائه گردیده است.

صادقی و اسماعیلی (۱۳۹۰) در مطالعه‌ای به بررسی و مقایسه عناصر فراگفتمان بین نسخه اصلی و نسخه ساده شده رمان‌های «بلندی‌های بادگیر» و «تس از خانواده دوربرویل» بر اساس الگوی (Hyland & Tess 2004) می‌پردازند و به این نتیجه دست می‌یابند که تفاوت معنی‌داری از نظر کاربرد نشانگرهای فراگفتمان بین نسخه اصلی و ساده شده این دو رمان وجود ندارد و همچنین هر دو نویسنده تمام تلاش خود را در جهت ایجاد متنی منسجم و قابل فهم در این رمان‌ها کرده‌اند. هر چند پیکره مورد بررسی در این پژوهش یک پیکره ادبی تلقی می‌شود اما در حوزه ادبیات کودک و نوجوان نیست و همچنین چارچوب به کار رفته (Hyland 2005) که شامل کامل‌ترین دسته بندی از عناصر فراگفتمان است نمی‌باشد.

مصطفوی و تجلی (۱۳۹۰) در تحقیقی به بررسی و مقایسه نشانگرهای فراگفتمان در متون ادبی و پزشکی (شامل ۳۰ مقاله علمی پژوهشی) بر اساس الگوی (Vand Kapel 1985) پرداخته‌اند. یافته‌ها حاکی از آن است که بسامد و انواع نشانگرهای فراگفتمان در متون ادبی و پزشکی تفاوت معناداری دارند و فراوانی و تنوع این نشانگرها در متون ادبی بیشتر از متون پزشکی است و همچنین در هر دو متن فراوانی نشانگرهای تبدیلی بیشتر از تعاملی می‌باشد. همانطور که پیشتر بیان شد، الگوی نظری (Hyland 2005) کاملتر است و همچنین پیکره این پژوهش به بررسی متون آکادمیک می‌پردازد و شامل ژانر ادبی و داستان نمی‌شود.

(Aljazrawi 2019) در پژوهشی به ارزیابی نشانگرهای تعاملی و تبدیلی در داستان‌های کوتاه انگلیسی پرداخته است. وی جهت نیل به این هدف پیکره‌ای ۹۴۰،۸۸ واژه ای شامل ۱۸ داستان کوتاه نوشته شده توسط سه نویسنده ی مشهور را طبق انگاره

ادبیات کودک و نوجوان از بهترین راه‌های ورود به دنیای کودکان و نوجوانان است و خواندن آن برای رشد زبانی، شناختی، شخصیتی، اخلاقی و اجتماعی کودک ضرورت دارد. مهم‌ترین کارکرد این ادبیات، افزایش آگاهی و گسترش جهان‌بینی کودک و نوجوان و گسترش شناخت او درباره محیط اجتماعی و ضرورت‌های زندگی است. یکی از انواع ادبیات کودکان، داستان و ادبیات داستانی است. داستان مجموعه‌ای از وقایع حقیقی و غیرحقیقی است که نویسنده با بیانی زنده و آمیخته با جزئیات، مخاطب را قادر می‌سازد که وقایع را به طور آنی در ذهن خود مجسم سازد (قرل ایاغ، ۱۳۸۸). در نزد کودکان و نوجوانان از مقبولیت خاصی برخوردار است. به طور کلی داستان می‌تواند در غالب داستان کوتاه و یا رمان نگاشته شود (گودرزی دهریزی، ۱۳۸۸).

نویسنده داستان کوتاه و رمان باید نسبت به دانستنی‌ها و احساسات مخاطبانش آگاهی داشته‌باشد تا بتواند بر مبنای اطلاعات پایه، در نوشته‌اش اطلاعات تازه‌ای به آنها بدهد. مفاهیم موجود در داستان باید مناسب با سن مخاطب باشد تا ادراک آن به آسانی صورت پذیرد. توجه به نیازهای سنی مخاطب و مسائل مخصوص به او، سبب می‌گردد تا نویسنده راحت‌تر با مخاطب ارتباط برقرار کند و در مقابل مخاطب نیز با اشتیاق تمام مفاهیم و پیام نوشته را دریابد (رحماندوست، ۱۳۷۱).

از آنجا که ارتباط نویسنده و مخاطب در موفقیت داستان‌های نوشته شده برای کودکان و نوجوانان بسیار موثر است و یکی از راهبردهای ارتباطی و ابزارهای مهم بلاغی برای ایجاد و همچنین تحلیل تعامل میان نویسنده متن و مخاطب آن و نیز تحلیل ارتباط نویسنده با متن فراگفتمان است، در نتیجه، توجه به این ابزار زبانی در ادبیات کودک و نوجوان از اهمیت زیادی برخوردار است و فقدان این ابزار در آثار نوشته شده برای کودکان و نوجوانان می‌تواند موجب اختلال در ارتباط نویسنده و خواننده کم سن و سال وی و همچنین عدم درک و ارزیابی مناسب اطلاعات توسط کودک شود. در حالیکه در این زمینه تحقیقات محدودی انجام شده است (پولادی، ۱۳۸۴).

حضور و نقش فراگفتمان در تعدادی از بافت‌های مختلف از جمله کتاب‌های درسی، مقالات پژوهشی (طارمی، تاکی و یوسفیان، ۱۳۹۷؛ طارمی، ۱۳۹۸؛ سلطانی و شکرپور، ۱۴۰۰)، در گفتمان روزنامه‌ها (ابوالعلائی، ۱۳۹۸؛ Mirzai, Sahrai, Rostami Aboo 2023)، در پایان‌نامه‌های ارشد و دکترا (Rostami Aboo 2023؛ Saeedi, Hasanpour Ghaleh, Kheiri, & Mohammadi, 2023؛ رضایی و استاجی، حسن پور، ۱۳۹۳)، نوشتار دانش‌آموزان و دانشجویان و در سخنرانی‌های تحلیف روسای جمهور (نادری و صیامی، ۲۰۲۲) مورد تحلیل و واکاوی قرار گرفته است. اما در ژانر ادبی و گونه داستان به خصوص در

۱. توزیع فراوانی نشانه‌های فراگفتمان تعاملی و تبادلی و حیطه‌های مربوط به آنها در مجموعه داستان‌ها و نیز رمان‌های کودک و نوجوان نوشته شده توسط هوشنگ مرادی کرمانی بر اساس انگاره (2005) Hyland چگونه است؟

۲. بر اساس انگاره (2005) Hyland فراوانی نشانگرهای فراگفتمان تعاملی و تبادلی به کار رفته در مجموعه داستان‌های هوشنگ مرادی کرمانی چه تفاوتی با رمان‌های وی دارد؟

روش پژوهش

با توجه به تفاوت‌های موجود میان رمان و داستان کوتاه و باز بودن دست نویسنده در بسط داستان در رمان نسبت به داستان کوتاه از نظر حجم، شخصیت‌پردازی و بررسی زوایای مختلف یک رویداد، که در نهایت موجب پیچیدگی بیشتر رمان از لحاظ پرداخت شخصیت‌ها، خطوط داستانی فرعی و زمینه‌های مختلف می‌شود، این پژوهش به بررسی و مقایسه نشانگرهای فراگفتمان‌های تعاملی و تبادلی بین رمان‌ها و مجموعه داستان‌های مرادی کرمانی پرداخته‌است.

روش انجام این پژوهش توصیفی-تحلیلی است که بر روی آثار مرادی کرمانی در قالب مجموعه داستان و رمان که در زمینه ادبیات کودک و نوجوان به چاپ رسیده، انجام شده‌است. در این مطالعه ۴ کتاب تالیفی (۲ مجموعه داستان و ۲ رمان) در گروه‌های سنی «ج» تا «ه» را که توسط انتشارات سحاب و معین به عنوان آثار ویژه مرادی کرمانی معرفی شده‌است و دربرگیرنده ۲۳۱۳۸۷ کلمه می‌باشد، مورد بررسی قرار گرفته است.

(2005) Hyland مورد بررسی قرار داده‌است. یافته‌های وی به این شرح است که بسامد نشانگرهای فراگفتمان تعاملی در داستان‌های کوتاه توسط نویسندگان بیشتر بوده که به منظور ایجاد متنی منسجم و داستانی متقاعد کننده به کار گرفته شده‌اند. بررسی نشانگرهای تعاملی در این پژوهش داستان‌های فارسی را مورد بررسی قرار نداده و همچنین مربوط به ادبیات کودک و نوجوان نمی‌باشد.

(2023) Hamad Al-Maliki در پژوهشی کمی و کیفی به بررسی عناصر فراگفتمان تعاملی در رمان داغ ننگ بر اساس انگاره (2005) Hyland پرداخته است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که در گفتمان ادبی مانند داستان کوتاه و رمان نشانگرهای تعاملی از بسامد بالاتری نسبت به گفتمان علمی و دانشگاهی برخوردار هستند. همچنین از میان نشانگرهای تعاملی، خوداظهاری‌ها و درگیرسازها بسامد بیشتری داشتند. این تحقیق نیز در حوزه ادبیات کودک و نوجوان و رمان فارسی نیست.

از این رو با توجه به دانش محقق، نتایج پژوهش‌های ذکر شده حاکی از شکاف موجود در متون در راستای تحلیل فراگفتمان در ادبیات کودک و نوجوان به ویژه در داستان‌های فارسی است و ضرورت انجام مطالعات بیشتری را در این زمینه نشان می‌دهد. با توجه به مباحث مطرح شده در پژوهش حاضر سعی می‌شود تا با تکیه بر انگاره (2005) Hyland، نشانه‌های فراگفتمان تعاملی و تبادلی در داستان‌های کودک و نوجوان نوشته شده توسط نویسنده مطرح این حوزه، هوشنگ مرادی کرمانی، در بازه زمانی ۱۳۵۰ تا ۱۳۷۰ که شامل دو مجموعه داستان و دو رمان در گروه‌های سنی «ج» تا «ه» می‌باشد، مورد مطالعه قرار گرفته شود و بدین وسیله به سوال‌های ذیل پاسخ دهد.

جدول ۱: کل پیکره مورد بررسی در پژوهش

تعداد کلمات	مجموعه داستان	رمان
۱۷۴۳۶۸	قصه‌های مجید (۱۳۵۸) بچه‌های قالیباف‌خانه (۱۳۵۹)	
۴۷۰۱۹		نخل (۱۳۶۱) خمره (۱۳۶۸)

متن را تحت عنوان اصطلاح (فراگفتمان) تعریف و طبقه‌بندی کرده و ادعا می‌کند که پژوهشگر در چارچوب مطالعه‌ی مبتنی بر فراگفتمان می‌تواند از دایره‌ی متن و گفتمان فراتر برود و متن را همچون کنش و تعامل اجتماعی تحلیل کند (2005) Hyland.

یافته‌ها

الگوی نظری هایلند

برای نخستین بار هایلند تمام جنبه‌های مربوط به تعامل میان نویسنده من و خود متن و همچنین نویسنده‌ی متن و خواننده‌ی

جدول ۲: دسته بندی نشانگرهای فراگفتمان تعاملی و تبادلی

فراگفتمان	
تبادلی	تعاملی
ابهام‌زداها	نگرش‌نماها
ارجاع‌های درون‌متنی	تردیدنماها
چارچوب‌سازها	یقین‌نماها
گواه‌نماها	درگیرسازها
گذارها	خوداظهارها

چرا که مدل هایلند به دلیل جدید، ساده، واضح و جامع بودن بر سایر مدل‌ها ترجیح داده شده است (عبدی و همکاران، ۲۰۱۰).

طبقه‌بندی اخیر فراگفتمان که همانطور که ذکر شد توسط Hyland (2005) انجام شده و در جدول ۲ به اختصار توضیح داده شده، به عنوان الگو در این پژوهش انتخاب شده است.

جدول ۳: انگاره (2005) Hyland

انواع فراگفتمان	دسته‌بندی	کارکرد	مثال
فراگفتمان تعاملی ^۲ سازماندهی اطلاعات گزاره‌ای و راهنمایی خواننده در متن	نگرش‌نماها ^۱	نگرش نویسنده نسبت به متن	موافقم، خیلی مهم، با تعجب
	خوداظهارها ^۳	ارجاع به حضور آشکار نویسنده	نویسنده، من، ما، پژوهشگر
	درگیرسازها ^۴	مخاطب قراردادن مخاطب به طور واضح	شما، توجه کنید، فرض کنید
	یقین‌نماها ^۵	نشان‌دهنده میزان قطعیت گوینده نسبت به پاره گفت	بی‌تردید، قطعاً، واضح
	تردیدنما ^۶	نشان‌دهنده شک و تردید نویسنده نسبت به پاره گفت	شاید، تقریباً، احتمالاً
فراگفتمان تبادلی ^۸ برقراری ارتباط مؤثر با مخاطب	گذارها ^۷	ارتباط‌دادن جملات متن	اما، به‌علاوه، بنابراین
	چارچوب‌سازها ^۹	تعیین مرزهای متن و فراهم‌کننده چارچوب عناصر	اول، دوم، در نتیجه
	ارجاع‌های درون‌متنی ^{۱۰}	ارجاع‌دادن خواننده به بخش‌های دیگر متن	در بخش بعد، در ذیل
	گواه‌نماها ^{۱۱}	اشاره به اطلاعات ارائه شده در متون دیگر و رفرنس‌دهی	به گفته، مطابق، به قول
	ابهام‌زداها ^{۱۲}	ارائه توضیح بیشتری در خصوص معنی	اول، دوم، در نتیجه

مرادی کرمانی است که جلد دوم این کتاب لوح تقدیر شورای کتاب کودک را از آن خود کرد. بعد از آن کتاب بچه‌های قالیباف‌خانه کتاب برگزیده‌ی شورای کتاب کودک ایران اعلام شد و مورد تشویق هیئت داوران جایزه هانس کریستین آندرسون قرار گرفت. همچنین دو رمان معروف وی، نخل و خمره، به زبان انگلیسی ترجمه و راهی بازار جهانی کتاب شده‌اند و برگزیده شورای کتاب کودک و نیز برنده دیپلم افتخار IBBY در سال ۱۹۸۴ شده‌اند.

پس از آماده‌سازی پیکره، کلیه مجموعه داستان‌ها و رمان‌های منتخب بر اساس انگاره‌ی (2005) Hyland در ده زیرطبقه مربوط به فراگفتمان تعاملی و تبادلی تحت بررسی قرار گرفتند. برای استفاده از این مدل، واژه‌ها و عباراتی که Hyland (2005) در ضمیمه کتاب خود معرفی کرده است ملاک قرار داده شد و با استفاده از فرهنگ هزاره حق‌شناس معادل فارسی برای هر یک از عناصر زبانی نشانگرهای فراگفتمان تهیه شد و سنجش داده‌ها بر اساس آن فهرست صورت‌گرفت.

هوشنگ مرادی کرمانی یکی از نویسندگان صاحب‌نام در حیطه‌ی ادبیات کودک و نوجوان است که «برخی از آثارش به زبان‌های آلمانی، انگلیسی، فرانسوی، اسپانیایی، هلندی، عربی و ارمنی ترجمه شده و همچنین چند فیلم تلویزیونی و سینمایی بر اساس داستان‌های او ساخته شده‌است. آثار ترجمه‌شده‌ی وی جوایزی را از موسسات فرهنگی و هنری خارج از کشور به دست آورده‌است. از جمله: جایزه‌ی دفتر بین‌المللی کتاب‌های نسل جوان و جایزه جهانی هانس کریستین آندرسون» (عموزاده خلیلی، ۱۳۸۱، جلد دوم: ۳۲۰). تیراژ بالای آثار وی و جوایز و عناوینی که به خاطر این آثار کسب نموده‌است و همچنین رکورددار بیشترین اقتباس نمایشی بودن در سینما و تلویزیون، گواه بر تبحر این نویسنده محبوب در این عرصه است. از این رو، پر مخاطب‌ترین آثار وی از اولین سال انتشار تا ۱۳۷۰ در قالب مجموعه داستان و رمان به عنوان پیکره این پژوهش انتخاب شده‌است.

قصه‌های مجید از جمله پرمخاطب‌ترین و معروف‌ترین اثر

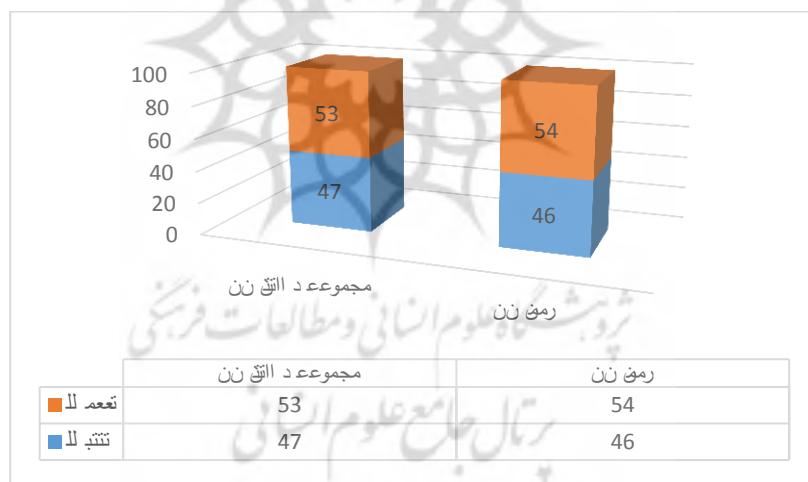
قابل اطمینان تر از بسامد نسبی یعنی همان درصد فراوانی استفاده شد. در ادامه، به منظور مقایسه داده‌های جمع‌آوری شده، آزمون آماری ویلکاکسون به کار برده شد.

به منظور به حداقل رساندن تاثیر سبک‌های نوشتاری فردی و همچنین تاثیر جنسیت بر پیکره تحت بررسی از آثار یک نویسنده برجسته یعنی هوشنگ مرادی کرمانی استفاده شد. در گام بعدی، به مقایسه چگونگی به کارگیری نشانه‌های فراگفتمان تعاملی و تبادلی در مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها و مقایسه آنها پرداختیم که نتایج آن در ذیل به شرح آمده است.

مقایسه توزیع فراوانی کلی نشانگرهای فراگفتمان

میان مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها

نخست به تعداد کلی نشانه‌های فراگفتمان به کار رفته در مجموعه داستان‌ها (بچه‌های قالیباف‌خانه و قصه‌های مجید) و رمان‌ها (نخل و خمره) نظری اجمالی می‌اندازیم پس از مشخص کردن انواع فراگفتمان تعاملی و تبادلی و فراوانی آنها، نتایج در شکل ۱ نشان داده می‌شود.

شکل ۱: نمودار مقایسه نشانگرهای فراگفتمان تعاملی و تبادلی بین مجموعه داستان‌ها و رمان

کرده‌اند، نوع متن بر نوع فراگفتمان مورد استفاده تأثیرگذار است. برخلاف متون علمی که هدف اصلی آنها انتقال اطلاعات است، در ژانر ادبی مانند رمان و داستان، هدف اصلی نویسنده برقراری ارتباط موثر و تعامل با مخاطب است، به خصوص در حوزه ادبیات کودک و نوجوان که نویسنده با قلم خود، قصد دارد پنجره‌ای به دنیای شگفت‌انگیز تخیل برای خوانندگان جوان خود بگشاید.

بنابراین، به نظر می‌رسد مرادی کرمانی در آثار داستانی و رمان‌های خود، از نشانگرهای تعاملی فراگفتمان به طور گسترده‌تری استفاده

همچنین، به منظور بررسی و استخراج نشانگرهای فراگفتمان تعاملی و تبادلی، طبقه‌بندی آنها و در نهایت محاسبه بسامد رخدادشان در مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها از تلفیق بازیابی رایانه‌ای و روش دستی استفاده شده است.

در روش بازیابی رایانه‌ای نرم افزار انت کانک (Laurence Anthony, 2011) نسخه ۴.۲.۰ مورد استفاده قرار گرفته است چرا که کار با این نرم‌افزار نسبت به سایر نرم‌افزارهای واژه نگار راحت‌تر است و از سرعت بیشتری برخوردار است. از این رو پیکره‌ی منتخب به پیکره‌ی الکترونیکی تبدیل شد و به منظور دستیابی به نتایج قابل اطمینان‌تری، تمامی قسمت‌هایی که شامل متن اصلی داستان نمی‌شد نظیر صفحات مربوط به اطلاعات کتاب، مقدمه، تشکر و فهرست مطالب حذف شدند. شایان ذکر است در مواردی مانند فراگفتمان که به شدت وابسته به بافت است، لزوم بررسی دستی پس از مرحله جستجوی رایانه‌ای قطعی است. تا پس از تعیین موارد مذکور، از مواردی که فراگفتمان تلقی نمی‌شوند صرف نظر گردد. بعد از مطالعه و مشخص کردن بسامد مطلق عناصر فراگفتمان در کل پیکره، از آنجا که حجم پیکره مورد بررسی در رمان‌ها و مجموعه داستان‌ها یکسان نبود، به منظور بررسی دقیق‌تر و

شکل (۱) نشان می‌دهد که در هر دو پیکره رمان‌ها و نیز مجموعه داستان‌های مرادی کرمانی، نشانگرهای فراگفتمان تعاملی نسبت به نشانگرهای تبادلی از درصد فراوانی بالاتری برخوردار هستند (حدود ۵۴٪ در مقابل ۴۶٪ در رمان‌ها و ۵۳٪ در مقابل ۴۷٪ در مجموعه داستان‌ها). این امر حاکی از آن است که نویسنده در آثار خود بر ایجاد تعامل و ارتباط با خوانندگان تمرکز بیشتری تا صرفاً هدایت و راهنمایی آنها داشته است. این یافته را می‌توان با توجه به ژانر و نوع متن مورد بررسی در این پژوهش تفسیر کرد. همانطور که کریزمور و فرانسورت اشاره

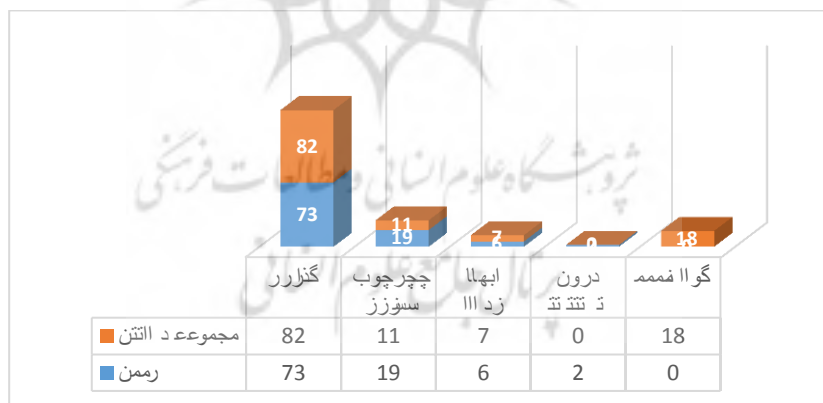
کرده‌است تا بتواند با خوانندگان خود ارتباط برقرار کند، توجه آنها را جلب نماید و در نهایت آنها را متقاعد سازد. استفاده از این نشانگرها می‌تواند نقش مهمی در جلب توجه مخاطب و درگیر کردن آنها با متن داشته باشد. در مرحله بعدی، برای درک بهتر تفاوت‌ها و شباهت‌های موجود در استفاده از انواع مختلف نشانگرهای فراگفتمان، زیرشاخه‌های مرتبط با نشانگرهای تبدلی و تعاملی در هر دو پیکره مورد مقایسه و بررسی قرار خواهند گرفت.

زیرشاخه‌های فراگفتمان تبدلی در مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها

پس از مشخص کردن انواع زیر شاخه‌های فراگفتمان تبدلی موجود در مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها، فراوانی آنها محاسبه می‌شود که نتایج در جدول ۴ و شکل ۲ قابل مشاهده است.

جدول ۴: توزیع فراوانی نشانگرهای فراگفتمان تبدلی در مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها

نشانگرهای فراگفتمان تبدلی	گزارها	فراوانی	مجموعه داستان‌ها	رمان‌ها
	گذارها	فراوانی	۱۲۸۳۸	۲۰۵۰
		درصد	%۸۲	%۷۳
	چارچوب سازها	فراوانی	۱۶۶۱	۵۲۴
		درصد	%۱۱	%۱۹
	ابهام زدها	فراوانی	۱۰۳۴	۱۷۵
		درصد	%۷	%۶
	درون متنی‌ها	فراوانی	۳۳	۵۸
		درصد	%۰	%۲
	گواه نمایی‌ها	فراوانی	۱۸	۰
		درصد	%۰	%۰
	مجموع	فراوانی	۱۵۵۸۴	۲۸۰۷
		درصد	%۱۰۰	%۱۰۰

شکل ۲: زیر شاخه‌های فراگفتمان تبدلی

کمترین درصد فراوانی (تقریباً صفر درصد) هستند. شایان ذکر است که تقریباً در تمام مطالعات فراگفتمانی چه در متون گفتاری و چه در متون نوشتاری، گزارها در میان دیگر نشانه‌های تبدلی دارای بیشترین بسامد هستند (چنگیزی و خانی (۱۳۹۵)، سلطانی و همکاران (۱۴۰۰)، کوهی و موجود (۱۳۹۱)). این همچنین در مورد تجزیه و تحلیل متون ادبی نیز صدق می‌کند (آهنگری و کاظمی (۲۰۱۴)، مصطفوی و تجلی (۲۰۱۲)).

شکل ۲، نمودار درصد فراوانی زیرشاخه‌های مختلف نشانگرهای فراگفتمان تبدلی مورد استفاده در دو پیکره را به تصویر می‌کشد. محور عمودی زیرشاخه‌ها را فهرست می‌کند، در حالی که محور افقی مقادیر درصدی را نشان می‌دهد. یافته‌ها حاکی از آن است که که از میان زیر شاخه‌های فراگفتمان تبدلی به کار رفته در هر دو پیکره، گزارها دارای بیشترین درصد فراوانی (حدود ۷۳٪ و ۸۲٪) و گواه‌نماها و ارجاع‌های درون‌متنی دارای

الجزراوی (۲۰۱۹).

همانطور که در بالا اشاره شد، «گذارها» بیشترین استفاده را در هر دو پیکره متون دارند. گذارها عباراتی هستند که روابط معنایی بین جملات و بخش‌های مختلف متن را نشان می‌دهند؛ مانند «بنابراین، از طرفی، با این وجود و غیره.» کاربرد فراوان این گذارها در متون ادبی نشان می‌دهد که نویسندگان آنها تمایل دارند متون خود را منسجم‌تر و پیوسته‌تر بنویسند تا خوانندگان بتوانند به راحتی ارتباط بین ایده‌ها و وقایع را دریابند و از فضای داستان درک عمیقی داشته باشند.

همچنین، استفاده از گذارها یکی از شگردهای بلاغی و متقاعدکنندگی لوگوس (گفتار منطقی) در مثلث بلاغی ارسطوست. (Hyland (2005) فراگفتمان را به عنوان یک ابزار کلیدی برای برقراری تعامل در نوشتار مورد بررسی قرار می‌دهد. او از چارچوب مثلث بلاغی ارسطو^{۱۳} که متشکل از لوگوس^{۱۴} (منطق و استدلال)، پاتوس^{۱۵} (احساسات و عواطف) و اتوس^{۱۶} (اعتبار و صداقت) است، برای تحلیل نقش فراگفتمان در بلاغت نوشتاری بهره می‌گیرد. لوگوس به استدلال‌های منطقی و ارائه ادله و شواهد مستدل اشاره دارد. بنابراین، به کارگیری درست و هدفمند گذارها به نویسنده کمک می‌کند تا متنی منسجم و پیوسته بیافریند که در آن ایده‌ها و استدلال‌های او به صورت منطقی و روان بیان می‌شوند. این امر باعث می‌شود مخاطب بهتر و راحت‌تر با دنبال کردن خط فکری نویسنده، ایده‌های او را درک کند و در نتیجه، راحت‌تر متقاعد شود.

در مجموع، استفاده گسترده از گذارها در آثار مرادی کرمانی نشان می‌دهد که این نویسنده به شیوه‌ای آگاهانه و هدفمند از این ابزار بلاغی برای ایجاد انسجام و پیوستگی در متون خود و در نتیجه متقاعدسازی مخاطب به شکل منطقی استفاده کرده است. در زیر برخی از نمونه‌های گذارهای به کار رفته در پیکره مورد بررسی را مشاهده می‌نمایید.

۱. گفت: «مجید داری ما را چوبکاری می‌کنی؟»: گفتم این حرفها، چیه ابراهیم فالوده که قابل شما را نداره حیف که بی بی خونه نیست، وگرنه میرفتیم خونه» (مرادی کرمانی، ۱۳۵۸: ۵۶).
 ۲. برگرداندن سماور سیاه سوخته بیبی به خانه دست مرا می‌بوسید و همچنین رفتن بازار و خریدن سماور تازه و آوردن آن به خانه (مرادی کرمانی، ۱۳۵۸: ۸۵)
 ۳. خیلی‌ها درخت داشتند. اما کسی درخت خرما نداشت (مرادی کرمانی، ۱۳۶۱: ۲۵)
 ۴. و مراد، هرگز با از آن آبادی بیرون نگذاشته بود و حتی عکس درخت خرما را هم ندیده بود. (مرادی کرمانی، ۱۳۶۱: ۲۴)
- همان‌طور که در جدول ۴ و نمودار ۲ مشاهده می‌کنید دومین نشانه فراگفتمان تبدیلی پرکاربرد در مجموعه داستان‌ها و

رمان‌ها، چارچوب‌سازها می‌باشند (۱۱٪ و ۱۹٪). از میان نشانگرهای قالبی به کار رفته در پیکره «بعد، الان، اول، آخر» دارای بیشترین بسامد بودند که توسط نویسنده به منظور نظم دهی به اجزای متن به کار گرفته شدند تا مخاطب درک بهتری از متن داشته باشد. همچنین نشانگرهای «القصه، خلاصه و بالاخره» نیز در متن از بسامد بالایی برخوردار هستند که به منظور برجسته‌سازی مراحل مختلف متن به کار گرفته شده‌اند. در زیر مثال‌های مربوط به نشانه‌های چارچوب ساز به کار رفته در پیکره مورد نظر ارائه می‌شود:

۱. .. بالاخره آقای صمدی آمد کیسه‌ای دستش بود. (مرادی کرمانی، ۱۳۶۸: ۴۲).
 ۲. بارها به انار گفته بود. «بالاخره» یه روز می‌کنم، میخورم! (مرادی کرمانی، ۱۳۶۸: ۶۴).
 ۳. القصه، چندتا از فرمان‌ها را اجرا کردم و پس از خاراندن پشت و مالیدن قولنج سر حال آمدی. (مرادی کرمانی، ۱۳۵۸: ۱۶۸)
 - شایان ذکر است که پس از بررسی عناصر فراگفتمان توسط نرم‌افزار انت‌کانک، حتما باید عناصر به صورت دستی نیز مورد واکاوی قرارگیرند تا آن دسته از عناصری که در زمره نشانگرهای فراگفتمان قرار نمی‌گیرند از فهرست عناصر حذف شوند. برای نمونه، عباراتی نظیر «اول، دوم، سوم و ...» که در پیکره مورد بررسی به مطالبی در جهان خارج ارجاع می‌دهند و به بخش خاصی از متن اشاره ندارند، جزء چارچوب‌سازها به حساب نمی‌آیند و در مرحله جستجوی دستی حذف شدند.
 ۴. اول لایلا و معصومه بروند و بعد صف پسرها آقا... آقا ما آهک می‌آریم توی خانه‌مان آهک داریم. (مرادی کرمانی، ۱۳۶۸: ۳۸)
 ۵. حالا آرام بروید خانه اول دخترها بروند. پسرها صبر کنید تا آنها بروند بعد شما بروید. (مرادی کرمانی، ۱۳۶۸: ۳۶)
- همچنین، یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که کم بسامدترین نشانه‌های تبدیلی به کار رفته در مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها مربوط به گواه‌نماها و ارجاع‌های درون‌متنی می‌شود. در متون علمی، این نشانه‌ها به منظور حمایت از استدلال‌های آورده شده در متن و از طریق رفرنس‌دهی به ادبیات مربوطه عمل می‌کنند (Hyland, 2005). در نتیجه بدیهی است که ارجاع‌های درون‌متنی و گواه‌نماها از ویژگی‌های متون علمی و دیگر ژانرها باشند و نه متون ادبی. از این رو، بسامد این نشانگرها در مجموعه داستان‌ها و رمان‌های مورد بررسی بسیار کم است. که در زیر نمونه‌هایی از این نشانگرهای به کار رفته در پیکره مورد بررسی آورده شده است.
۱. همینه دیگه به قول مردم : " گدا خری خریده . (مرادی کرمانی، ۱۳۵۹: ۱۱)
 ۲. درکار راست و ریست کردن زلف به قول بی‌بی،

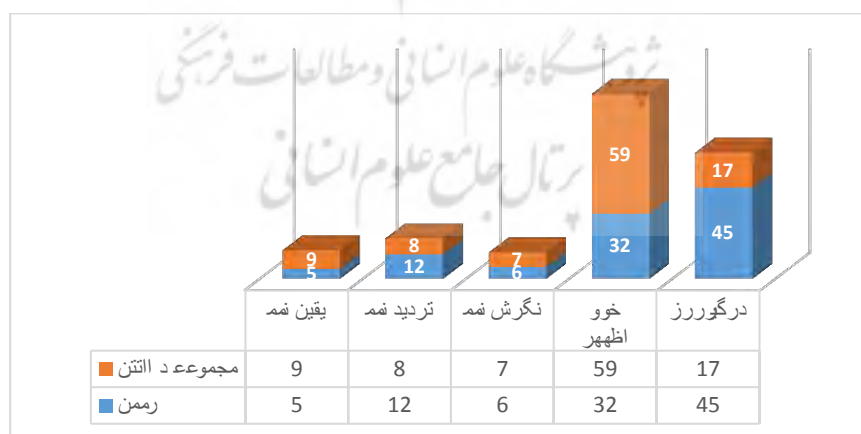
شایان ذکر است که هر دو پیکره مورد بررسی، از نظر ترتیب فراوانی نشانگرهای تبدیلی رفتار یکسانی داشته‌اند. نویسنده در رمان‌ها به مقدار بیشتری از چارچوب‌سازها به منظور نظم‌دهی به قسمت‌های مختلف داستان بهره گرفته‌است، تا با توجه به حجم بیشتر رمان‌ها، مخاطبین کم سن و سال وی درک بهتری از روند داستان داشته‌باشند.

زیرشاخه‌های فراگفتمان تعاملی

«آلاگارسون» کردن. (مرادی کرمانی، ۱۳۵۸: ۶۳)
بعد از جستجوی دستی از برخی عناصر صرف‌نظر شد، برای مثال هرچند عباراتی نظیر «قبل، بعد، پیشتر و غیره» در پیکره مورد بررسی به کار گرفته شده اما همگی به جهان خارج از گفتمان ارجاع می‌دهند و جزء نشانگرهای درون‌متنی محسوب نمی‌شوند.
۳. نمی‌گوید بعدها زمین‌های آن دور و حوالی را گندم و جو می‌کارد. (مرادی کرمانی، ۱۳۶۸: ۵۵)
۴. اما یک کار دیگر هم می‌بایست می‌کردم و آن دیدن مش رضا قبل از مراسم شلاق‌خوران بود. (مرادی کرمانی، ۱۳۵۸: ۲۳۳)

جدول ۵: توزیع فراوانی نشانگرهای فراگفتمان تعاملی در مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها

رمان‌ها	مجموعه داستان‌ها			
۱۵۴	۱۵۵۵	فراوانی	یقین‌نما	نشانگرهای فراگفتمان تعاملی
۵٪	۹٪	درصد		
۳۸۳	۱۴۴۶	فراوانی	تردیدنما	
۱۲٪	۸٪	درصد		
۲۰۴	۱۱۸۹	فراوانی	نگرش‌نما	
۶٪	۷٪	درصد		
۱۰۲۶	۱۰۱۴۹	فراوانی	خوداظهار	
۳۲٪	۵۹٪	درصد		
۱۴۲۳	۲۸۶۲	فراوانی	درگیرسازها	مجموع
۴۵٪	۱۷٪	درصد		
۳۱۹۰	۱۷۲۰۱	فراوانی		
۱۰۰٪	۱۰۰٪	درصد		

شکل ۳: نمودار نشانگرهای فراگفتمان تعاملی در مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها

دو زیرشاخه «درگیرسازها» و «خوداظهارها» داشته‌است. درگیرسازها شامل نشانگرهایی است که برای درگیر کردن بیشتر مخاطب با متن به کار می‌روند؛ مانند استفاده از ضمائر شخصی، طرح پرسش و جلب توجه مستقیم خواننده. خوداظهارها نیز به

این بخش به تجزیه و تحلیل استفاده از زیرشاخه‌های نشانگرهای فراگفتمان تعاملی در رمان‌ها و مجموعه داستان‌های مرادی کرمانی می‌پردازد. همانطور که در نمودار ۳ و جدول ۵ مشخص است، در هر دو پیکره، نویسنده بیشترین استفاده را از

معصوم که از خانه و کاشانه فرار کرده میافته چه بدبختی سرش میاد؟ (مرادی کرمانی، ۱۳۵۸: ۱۳)

اما به طور کلی، دو پیکره از نظر ترتیب فراوانی نشانه‌های فراگفتمان تعاملی متفاوت عمل کرده‌اند. همانطور که در جدول ۵ مشاهده می‌کنید، نگرش‌نماها در مجموعه داستان‌ها دارای کمترین فراوانی هستند (حدود ۷٪). نویسنده از طریق به کارگیری ابزارهایی نظیر قید، صفت و فعل‌های نگرش‌نما نظیر «ترجیح دادن» سعی در تأثیرگذاری بر عواطف مخاطبین و متقاعدسازی آنها را دارد. به بیان دیگر، در اینجا به کارگیری عناصر فراگفتمان تعاملی توسط داستان‌نویس، یعنی همان روش ایجاد متقاعدسازی در مخاطب به کمک تأثیرگذاری بر عواطف و احساسات آنها که ارسطو از آن به عنوان «پاتوس» یاد می‌کند. در نهایت، می‌توان به این استدلال رسید که در حالی که نویسنده در رمان‌ها بیشتر از نگرش‌نماها برای متقاعدسازی از طریق تحریک احساسات استفاده کرده است، در مجموعه داستان‌ها، وی بیشتر بر اثبات وجاهت و اعتبار خود از طریق خوداظهاری‌ها تمرکز داشته‌است.

بیشترین نقش نماهای نگرشی به کار رفته در متن شامل صفات «درست و خوب» و قید «یکهو» می‌شود. که در ذیل نمونه‌هایی از آن آورده شده‌است:

۱. پای گریه بیچاره را کشیدم وسط از آنجایی که گریه هم آبروی درست و حسابی نداشت بیبی سفت و سخت حرف مرا باور کرد. (مرادی کرمانی، ۱۳۵۸: ۲۲)

۲. توی این حال و هوا یکهو تو یک چشم به هم، زدن پریدم توی دکان و کتابی را که سرش دعوا داشتیم برداشتم. (مرادی کرمانی، ۱۳۵۸: ۱۵)

۳. آب زیاد شد. اما نه مثل همیشه هر سال باز خوب بود بهتر از وضع پیش بود. (مرادی کرمانی، ۱۳۶۱: ۹۵).

در پایان، جهت اطمینان یافتن از معناداری تفاوت‌های مشاهده‌شده از آزمون ویلکاکسون استفاده شد.

حضور صریح نویسنده در متن و ابراز نظرات، ارزیابی‌ها و قضاوت‌های شخصی او اشاره دارند.

استفاده گسترده از این دو زیرشاخه نشان می‌دهد که مرادی کرمانی در آثار ادبی خود، تلاش کرده‌است ارتباطی نزدیک و صمیمانه با خوانندگان برقرار کند. برخلاف نویسندگان متون علمی که عمدتاً سعی می‌کنند فاصله و بی‌طرفی خود را حفظ کنند چرا که به بیان Hyland (2005) «غیر شخصی سازی در گفتمان دانشگاهی به اسطوره تبدیل شده است»، نویسندگان داستانی تمایل بیشتری برای حضور مستقیم در متن و درگیر کردن مخاطب دارند.

این حضور قوی نویسنده در متن از طریق خوداظهاری‌ها، روشی برای القای ایدئولوژی و متقاعدسازی مخاطب است. وقتی نویسنده نظرات، ارزیابی‌ها و قضاوت‌های شخصی خود را به طور صریح بیان می‌کند، مخاطب به دلیل اعتماد و باور به حسن نیت و صداقت نویسنده، متقاعد می‌شود. این فرایند ارتباط مستقیمی با جنبه «توس» یا «وجاهت متکلم» در مثلث بلاغی ارسطو دارد که عبارت است از متقاعدسازی از طریق شخصیت و اعتبار گوینده.

در نتیجه، یافته‌های این بخش حاکی از آن است که نویسنده در آثار داستانی خود، از نشانگرهای فراگفتمان تعاملی به ویژه درگیرسازها و خوداظهاری‌ها، برای برقراری ارتباط صمیمانه با مخاطب و متقاعدسازی آنها از طریق حضور قوی در گفتمان بهره گرفته‌است.

پرسامدترین نشانگر خود اظہار به کار رفته در پیکره مربوط به ضمائر اول شخص «من، ما، م» می‌باشد که در زیر نمونه‌هایی از آن را مشاهده می‌کنید:

۱. این وصله‌ها ور من نمیچسبه من کی از میون این ماشی رد شدم؟ (مرادی کرمانی، ۱۳۵۹: ۹)

۲. اسد الله ان شاء الله قندهاتان خیس نشدن که خجالتش برای ما بماند؟ (مرادی کرمانی، ۱۳۵۸: ۱۷)

۳. یک بار که خدمتتان عرض کردم می‌خواهم بقیه کتاب را بخونم و بینم آخرش چه میشه چه اتفاقی برای آن طفل

جدول ۶: مقایسه‌ی نشانگرهای هر دو فراگفتمان در مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها

نام متغیر	دسته‌بندی	تعداد	رتبه میانگین	جمع رتبه‌ها	برآورد ویلکاکسون	مان ویتنی	معناداری
نشانگرهای تبدیلی و تعاملی	مجموعه داستان‌ها	۲	۳/۵۰	۷	۳/۰۰	۰/۰۰۱	۰/۱۲
	رمان‌ها	۲	۱/۵۰	۳			

می‌شود بیشترین میانگین مربوط به مجموعه داستان‌ها و کمترین مربوط به رمان‌ها است و این موضوع در میانگین رتبه‌ای انعکاس یافته‌است.

مطابق جدول ۶، بر اساس برآورد آزمون ویلکاکسون (۳/۰۰) تفاوت معناداری میان کلمات نشانگرها در رمان‌ها و مجموعه داستان‌ها دیده نمی‌شود (sig=۰/۱۲). چنان که در جدول دیده

جدول ۷: مقایسه نشانگرهای هر فراگفتمان به تفکیک در مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها

عامل کلی	دسته‌بندی	تعداد	رتبه میانگین	جمع رتبه‌ها	برآورد ویلکاکسون	معناداری
نشانگرهای تبدیلی	مجموعه داستان‌ها	۱	۲	۲	۱/۰۰	۰/۳۱
	رمان‌ها	۱	۱	۱		
نشانگرهای تعاملی	مجموعه داستان‌ها	۱	۲	۲	۱/۰۰	۰/۳۱
	رمان‌ها	۱	۱	۱		

مطابق با جدول ۷ نیز شاهد عدم تفاوت معنادار در رتبه میانگین کلمات نشانگرها به تفکیک تبدیلی و تعاملی در مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها هستیم.

در حقیقت، یافته‌های آماری نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری میان نشانگرهای فراگفتمانی به کاررفته در دو پیکره مورد تحلیل وجود ندارد. چرا که در کل مجموعه داستان‌ها و رمان‌های مورد بررسی، توسط یک نویسنده، یعنی هوشنگ مرادی کرمانی نگاشته شده‌است. وی در حالی که به خوبی به نحوه به کارگیری عناصر فراگفتمان واقف بوده‌است، از چارچوب خاصی برای نگارش مجموعه داستان‌ها و رمان‌ها استفاده کرده‌است. به گفته صفوی «یک نویسنده بر اساس دو عامل موضوع و مخاطب، سبک و شیوه خاصی را در پی می‌گیرد و در طول متن خود رعایت می‌کند. هر یک از این سبک‌ها از نظر واژگان، ساختارهای دستوری و کاربردهای معنایی با یکدیگر تفاوت دارند». در نتیجه بدیهی است که در دو پیکره، که توسط نویسنده یکسان با سبک نوشتاری خاص نگاشته شده‌اند، تفاوت معناداری در به کارگیری نشانگرهای فراگفتمانی دیده نشود.

نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر پیکره‌ای شامل دو مجموعه داستان و دو رمان نوشته هوشنگ مرادی کرمانی در حوزه ادبیات کودک و نوجوان بر اساس انگاره (2005) Hyland مورد واکاوی قرار گرفت. نتایج این پژوهش نشان داد که هوشنگ مرادی کرمانی، نویسنده حوزه ادبیات کودک و نوجوان، از انواع نشانگرهای فراگفتمان تعاملی و تبدیلی برای برقراری ارتباط مناسب با مخاطبان کم سن و سال، جلب مشارکت آنها و ایجاد متنی منسجم و قانع‌کننده بهره برده‌است. در نهایت، تفاوت معناداری میان استفاده از این نشانه‌های فراگفتمانی در دو پیکره که توسط یک نویسنده با سبک نوشتاری خاص نوشته شده‌اند، وجود ندارد. یافته‌های حاصل از پژوهش با نتایج حاصل از پژوهش‌های پیشین در ژانر ادبی از جمله احمدی (۱۳۹۴)، مصطفوی و تجلی (۲۰۱۲)، آهنگری و کاظمی (۲۰۱۴)، الجزراوی (۲۰۱۹) و حمدالمالکی (۲۰۲۳) همراستا می‌باشد که نشان می‌دهد نویسندگان با استفاده از این نشانگرها، سعی در متقاعد سازی

مخاطب از طریق عوامل زبانی دارند و در همه آنها بسامد استفاده از نشانگرهای تعاملی بیشتر از تبدیلی بود و همچنین از میان نشانگرهای تعاملی به کار رفته در پیکره، خود اظهارها و درگیرسازها دارای بیشترین بسامد و نگرش‌نماها دارای کمترین بسامد بودند. همچنین، ارجاع‌های درون‌متنی و گواه‌نماها، از زیرشاخه‌های فراگفتمان تبدیلی، دارای کمترین میزان توزیع فراوانی بودند.

از طرفی یافته‌های به دست آمده از توزیع فراوانی فراگفتمان تعاملی و تبدیلی موجود در این پژوهش با یافته‌های طارمی و همکاران (۱۳۹۷) که به بررسی مقالات علمی پرداختند و در آن نشانگرهای یقین‌نما دارای بیشترین بسامد و خود اظهارها دارای کمترین بسامد است درمغایرت می‌باشد که این امر را می‌توان به متفاوت بودن ژانر پیکره‌های مورد بررسی نسبت داد. از آنجا که برخی از نشانه‌های فراگفتمان تبدیلی از جمله ارجاع‌های درون‌متنی و گواه‌نماها از مشخصه‌های متون علمی و مقالات می‌باشند و در متون ادبی به ندرت و یا اصلاً یافت نمی‌شوند.

همچنین، نتایج این پژوهش با دیدگاه (2005) Hyland درباره ارتباط بین فراگفتمان و مثلث بلاغی ارسطو (لوگوس، پاتوس و ایتوس) همخوانی دارد. در این چارچوب، نشانگرهای فراگفتمان تبدیلی مانند گذارها، ابهام‌زدها و ارجاع‌های درون‌متنی با لوگوس (منطق) مرتبط هستند و به شکل‌گیری زنجیره استدلال در متن کمک می‌کنند. این نشانگرها ساختار منطقی متن را برجسته کرده و درک استدلال‌ها را برای خواننده تسهیل می‌کنند. از سوی دیگر، نشانگرهای فراگفتمان تعاملی مانند درگیرسازها، خوداظهاریها، تردیدسازها و نگرش‌نماها با پاتوس (احساسات) و ایتوس (اعتبار) مرتبط هستند. این نشانگرها به گفتگو با مخاطب و درگیر کردن احساسات او کمک کرده، ارتباط بین نویسنده و خواننده را تقویت می‌کنند و متن را جذاب‌تر می‌سازند. همچنین، خوداظهاریها و نگرش‌نماها به ایجاد اعتبار برای نویسنده کمک می‌کنند و مواضع و باورهای او را نشان می‌دهند. به طور کلی، نویسندگان با استفاده از نشانگرهای تبدیلی به دنبال ایجاد انسجام و قانع‌کنندگی منطقی (لوگوس) در متن هستند، در حالی که نشانگرهای تعاملی برای بیان نگرش و تعهد نویسنده (ایتوس) و درگیر ساختن احساسات مخاطب (پاتوس) به کار

۱۴. Logos لوگوس
۱۵. Pathos پاتوس
۱۶. Ethos اتوس

منابع فارسی

- ابوالعلائی، میرحبيب. (۱۳۹۸). تجزیه تحلیل روزنامه ایران دیلی و یو اس تودی از دیدگاه عناصر فراگفتمانی. زبان شناسی کاربردی و ادبیات کاربردی: پویش ها و پیشرفت ها، ۷(۲): ۲۸-۷.
- احمدی، فوزیه. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر جنسیت در به کارگیری عبارت های احتیاط آمیز و تأکیدها در داستان های کوتاه انگلیسی. پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه زبان انگلیسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه محقق اردبیلی.
- پولادی، کمال. (۱۳۸۴). بنیادهای ادبیات کودک، تهران، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان.
- خانی، رضا؛ و چنگیزی، مهسا. (۱۳۹۵). مقایسه نشانه های فراگفتمان در مجلات انگلیسی بین المللی و داخلی: مطالعه موردی مقالات حوزه زبان شناسی کاربردی. زبان پژوهی (علوم انسانی)، ۸(۱۸): ۷۷-۱۰۲.
- رحماندوست، مصطفی. (۱۳۷۱). ادبیات کودکان و نوجوانان، تهران، شرکت چاپ و نشر ایران.
- رضایی، سعید، استاجی، معصومه، و حسن پور، مهدی. (۱۳۹۳). بررسی نشانه های تعاملی فراگفتمان در پایان نامه های کارشناسی ارشد رشته زبان شناسی کاربردی. پژوهش های نوین در مطالعات زبان انگلیسی، ۲(۱): ۷۱-۴۳.
- سلطانی، رحمت اله؛ و شکرپور، نسرين. (۱۴۰۰). وضعیت استفاده از نشانه های فراگفتمان در مقالات پزشکی ایران: مطالعه ای تطبیقی. مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران (نامه دانشگاه)، ۳۱(۱۹۶): ۹۲-۱۰۰.
- طارمی، طاهره. (۱۳۹۸). واکاوی پیکره بنیاد فراگفتمان تبدلی در مقالات علمی پژوهشی فارسی: انگاره هایلند (۲۰۰۵). پژوهش های زبانی، ۱۰(۲): ۱۳۹-۱۵۱.
- طارمی، طاهره؛ تکی، گیتی؛ و یوسفیان، پاکزاد. (۱۳۹۷). جنسیت در مقالات علمی فارسی زبان: مطالعه پیکره بنیاد نشانه های فراگفتمان تعاملی براساس انگاره هایلند. نشریه پژوهش های زبان شناسی، ۱۰(۱): ۲۳-۴۲.
- عبدی، رضا. (۱۳۸۸). به کارگیری راهبردهای فرگفتمان در مقالات علمی - پژوهشی فارسی و انگلیسی؛ مطالعه هنجارهای ژانری جامعه گفتمانی در مقاله های فارسی. مجله زبان و زبان شناسی. ۵(۱): ۱۸۰-۱۶۳.
- عموزاده خلیلی، فریدون. (۱۳۸۱). فرهنگ توصیفی شخصیت های داستانی نوجوان، جلد دوم، تهران، آفتابگردان.
- قرل ایاغ، ثریا. (۱۳۸۸). ادبیات کودکان و نوجوانان و ترویج خواندن، چاپ ششم، تهران، سمت.
- کوهی، داوود؛ و موجود، منیژه. (۱۳۹۱). بررسی مقابله ای فراگفتمان در بخش سرمقاله روزنامه های فارسی و انگلیسی. مجله آموزش

می روند. این یافته ها نشان می دهد که نویسندگان از طریق استفاده هدفمند از نشانه های فراگفتمانی، به متقاعدسازی، تأثیرگذاری و ایجاد ارتباط مؤثر با مخاطب در روایات تخیلی و ژانر ادبی دست می یابند.

یافته های این پژوهش می تواند به گسترش آگاهی نویسندگان ادبیات کودک و نوجوان در استفاده از عناصر فراگفتمانی کمک کند و زمینه را برای پژوهش های آتی در این حوزه فراهم سازد. برای مطالعات آینده پیشنهاد می شود تا یافته های این پژوهش با دیگر نویسندگان ایرانی و خارجی حوزه ادبیات کودک و نوجوان با سبک های متفاوت مقایسه شود. همچنین تأثیر عوامل فرهنگی و اجتماعی بر میزان استفاده از عناصر فراگفتمانی در این ژانر بررسی گردد.

موازین اخلاقی

در این مطالعه اصول اخلاق در پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه از شرکت کنندگان و حفظ اطلاعات محرمانه آنها رعایت گردیده است.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از کلیه شرکت کنندگان این پژوهش که با استقبال و بردباری، در روند استخراج نتایج همکاری نمودند، اعلام می دارند.

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ گونه تعارض منافی در انجام و نگارش آن ندارند.

واژه نامه

۱. نگرش نماها Attitude Markers
۲. فراگفتمان تعاملی Interactional Metadiscourse
۳. خوداظهاریها Self-mentions
۴. درگیرسازها Engagement Markers
۵. یقین نماها Boosters
۶. تردیدنما Hedges
۷. گذارها Transitions
۸. فراگفتمان تبدلی Interactive Metadiscourse
۹. چارچوب سازها Frame Markers
۱۰. ارجاع های درون متنی Endophoric Markers
۱۱. گواه نماها Evidentials
۱۲. ابهام زداها Code glosses
۱۳. چارچوب مثلث بلاغی Aristotle rhetoric triangle

- emphases in English short stories. Master's thesis, English Language Department, Faculty of Literature and Humanities, University of Mohaghegh Ardabili. [Persian]
- Aljazrawi, D.A., & Aljazrawi Z. A. (2019). The use of metadiscourse: an analysis of interactive and interactional markers in English short stories as a type of literary genre. *International journal of applied linguistics and English literature*, 8(3), 66-69.
- Amozadeh Khalili, F. (2002) *Descriptive Dictionary of Teenage Fictional Characters*, Volume 2, Tehran, Affatgardan. [Persian]
- Anthony, L. (2011) AntConc 4.2.0. <http://www.Laurenceanthony.net/software.html>
- Guderzi Dehrizi, M. (2008). *Literature for children and teenagers of Iran*, Tehran, Qo and Chapar. [Persian]
- Hamad, Z., & Raed, A.K. (2023). AN Analysis of interactional metadiscourse markers in Hawthorne simplified novel *The Scarlet Letter*. *Kufa journal of arts*, 1(55), 594-15. [Persian]
- Hyland, K. (2005) *Metadiscourse: Exploring writing in interaction*. London: Continuum.
- Hyland, K., & Tese, P. (2004) *Metadiscourse in academic writing: A reappraisal*. Aljazrawi, D.A., & Aljazrawi Z, A (2019) "The use of metadiscourse: an analysis of interactive and interactional markers in English short stories as a type of literary genre". *International journal of applied linguistics and English literature*, 8 (3), 66.
- Khani, R., Changizi, M. (2016). Metadiscourse Markers in Applied Linguistics RAs Published in International and Local Journals. *ZABANPAZHUI (Journal of Language Research)*, 8(18), 77-102. doi: 10.22051/jlr.2016.2280. [Persian]
- Koohi, D. and Mowad, M. (2002). A Comparative Study of Metadiscourse in the Editorial Section of Persian and English Newspapers. *Journal of English Language Teaching and Usage*. 5(10): 137-162. [Persian]
- Mirzai, N., Sahrai, R. (2023). A comparative study of meta-discourse strategies in Guardian, Times and Tehran Times editorials. *Studies in Comparative Linguistics*, 12(23): 117-93. [Persian]
- Moradi Kermani, H. (1979). *Majid's Stories*, و کاربرد زبان انگلیسی. ۱۰۵: ۱۶۲-۱۳۷
- گودرزی دهریزی، محمد (۱۳۸۸). ادبیات کودکان و نوجوانان ایران، تهران، قو و چاپار.
- مرادی کرمانی، هوشنگ. (۱۳۵۹). بچه های قالی باف خانه، تهران، معین.
- مرادی کرمانی، هوشنگ. (۱۳۶۱). نخل، تهران، سحاب.
- مرادی کرمانی، هوشنگ. (۱۳۶۸). خمره، تهران، معین.
- مرادی کرمانی، هوشنگ. (۱۳۷۱). مشت بر پوست، تهران، معین.
- مرادی کرمانی، هوشنگ. (۱۳۷۳). تنور، تهران، معین.
- مرادی کرمانی، هوشنگ. (۱۳۷۵). مهمان مامان، تهران، نی.
- مرادی کرمانی، هوشنگ. (۱۳۷۷). مربای شیرین، تهران، معین.
- مرادی کرمانی، هوشنگ. (۱۳۷۸). لبخند انار، تهران، معین.
- مرادی کرمانی، هوشنگ. (۱۳۸۲). مثل ماه شب چهارده، تهران، معین.
- مرادی کرمانی، هوشنگ. (۱۳۸۲). نه تر نه خشک، تهران، معین.
- مرادی کرمانی، هوشنگ. (۱۳۸۶). پلوخورش، تهران، معین.
- مرادی کرمانی، هوشنگ. (۱۳۵۸). قصه های مجید، تهران، معین.
- میرزائی، نغمه، و صحرائی، رضا مراد (۱۴۰۱). بررسی تطبیقی راهبردهای فراگفتمان در سرمقاله های روزنامه گاردین، تایمز و تهران تایمز. پژوهش های زبان شناسی تطبیقی، ۱۲ (۲۳): ۹۳-۱۱۷.
- نادری، صیامی، و توحید (۲۰۲۲). بررسی نشانگرهای فراگفتمانی تعاملی در سخنرانی های تحلیف رؤسای جمهور ایالات متحده و روسیه. علم زبان، ۹ (۱۶): ۳۰-۴۱.

فهرست منابع

- Abdi, R. (2009). Using discourse strategies in Persian and English scientific-research articles; Studying the genre norms of the discourse community in Persian articles. *Journal of Language and Linguistics*. 5(1): 163-180. [Persian]
- Aboulalaei, M. H. (2019). Analyzing Iran Daily and US Today in Terms of Meta-Discourse Elements. *Journal of Applied Linguistics and Applied Literature: Dynamics and Advances*, 7(2), 7-28. doi: 10.22049/jalda.2019.26450.1119. [Persian]
- Ahangari, S. & Kazemi, M. (2014) "A Content Analysis of 'Alice in Wonderland' Regarding Metadiscourse Elements". *International Journal of Applied Linguistics and 76 IJALEL* 8 (3):66-77 *English Literature*. 3 (3) 10-18. <https://doi.org/10.7575/aiac.ijalel.v.3n.3p.10>
- Ahmadi, F. (2015). Investigating the effect of gender on the use of cautionary phrases and

- Rahmandost, M. (1993). Literature for children and teenagers, Tehran, Iran Publishing Company. [Persian]
- Rezaei, S., Staji, M., & Hasanpour, M. (2013). "Investigation of meta-discourse interactive signs in applied linguistics master's theses. New Researches in English Language Studies, 2(1): 43-71. [Persian]
- Rostami Aboo Saeedi, A. A., Hasanpour Ghaleh, M., Kheiri, S., & Mohammadi, S. (2023). A Qualitative Account of Writers' Perceptions of Thesis Writing in Applied Linguistics: The Case of Interactional Meta-Discourse Markers. *Iranian Journal of English for Academic Purposes*, 12(2), 31-48. (In Persian)
- Sadeghi, K. and Esmaili, S. (2012). Frequency of Textual Metadiscourse Resources (MTRs) in Two Original and Simplified Novels. *Journal of Language Teaching and Research*. 3(4). 647- 652.
- Soltani R, Shokrpour N. (2021). Metadiscourse Markers in Iranian Medical Articles: A Comparative Study. *J Mazandaran Univ Med Sci*, 31(196): 92-100. [Persian]
- Taremi, T., Taki, G. and Yousefian, P. (2018). Gender in Persian Research Articles: A Corpus-based Approach to Interactional Metadiscourse Markers Based on Hyland's Model. *Journal of Researches in Linguistics*, 10(1), 23-42. doi: 10.22108/jrl.2018.108366.1142. [Persian]
- Taremi, T., Taki, G. and yousefian, P. (2020). The Corpus- based Investigation of Interactive Metadiscourse in the Persian Research Articles: Hyland's Model (2005). *Language Research*, 10(2), 129-151. doi: 10.22059/jolr.2019.278187.666490. [Persian]
- Tehran, Moein. [Persian]
- Moradi Kermani, H. (1980). *Children of the Carpet Weaver's House*, Tehran, Moein. [Persian]
- Moradi Kermani, H. (1982). *Nakhl*, Tehran, Sahab. [Persian]
- Moradi Kermani, H. (1989). *Khomreh*, Tehran, Moein. [Persian]
- Moradi Kermani, H. (1992). *Punch on the Skin*, Tehran, Moein. [Persian]
- Moradi Kermani, H. (1994). *Oven*, Tehran, Moein. [Persian]
- Moradi Kermani, H. (1996). *Mom's Guest*, Tehran, Ni. [Persian]
- Moradi Kermani, H. (1998). *Sweet Jam*, Tehran, Moein [Persian]
- Moradi Kermani, H. (1999). *Like the Moon on the 14th Night*, Tehran, Moein. [Persian]
- Moradi Kermani, H. (1999). *Neither Wet Nor Dry*, Tehran, Moein. [Persian]
- Moradi Kermani, H. (1999). *Pomegranate Smile*, Tehran, Moein. [Persian]
- Moradi Kermani, H. (1999). *Pulokhorsh*, Tehran, Moein. [Persian]
- Mostafavi, M., & Tajalli, G. (2012). Metadiscoursal Markers in Medical and Literary Texts. *International Journal of English Linguistics*. 2 (3) 64.
- Naderi, J. and Siami, T. (2022). A Study of Interactional Metadiscourse Markers in Inaugural Speeches of the U.S. and Russian Presidents since 1990. *Language Science*, 9(16), 395-412. doi: 10.22054/lr.2023.66102.1530. [Persian]
- Poladi, K. (2005). *Children's Literature Foundations*, Tehran, Center for Intellectual Development of Children and Adolescents. [Persian]
- Qezel Ayagh, Soraya. (2010). *Literature for children and teenagers and promoting reading*, 6th edition, Tehran, Samt. [Persian]